

"El **Món de Demà** és al Cercle" us ofereix quinzenalment un article que, més enllà de la informació o la opinió, pretén generar coneixement a través de la veu d'acadèmics o científics socials o responsables institucionals que no són veus habituals del debat públic.

El Pacte Verd Europeu

Daniel Calleja Crespo, Director General de Medi Ambient a la Comissió Europea

La Unió Europea és líder mundial de la lluita contra les crisis mediambientals que amenacen la nostra supervivència al Planeta. L'escalfament global, la contaminació de l'aigua i de l'aire, la degradació de la naturalesa i l'esgotament dels recursos naturals ens interpel·len a tots com éssers humans i exigeixen una resposta eficaç. És veritat que Europa ha desenvolupat i disposa d'una de les normatives mediambientals més exigents del món. Protegir la naturalesa, millorar la qualitat de vida de les persones, fer que l'economia sigui més sostenible i promoure un ús curós i racional dels recursos naturals són objectius irrenunciables que la Unió Europea ha establert internament i que també defensa a l'escena internacional.

Malgrat això, malgrat els avenços importants de les últimes dècades i de les ambiciosos mesures que s'han adoptat en l'àmbit del clima, de l'energia i de l'economia circular, desgraciadament (com acaba d'assenyalar l'últim Informe de l'Agència Europea del Medi Ambient de Copenhaguen) en totes aquestes matèries la tendència dels factors essencials encara va en una trajectòria equivocada. Reptes com la ràpida pèrdua de biodiversitat, l'ús insostenible dels recursos i l'acceleració del canvi climàtic són més presents que mai i estan afectant ja les nostres economies, les nostres societats i la nostra subsistència.

“El missatge dels votants europeus, i en particular dels joves, fins i tot d’aquells que encara no tenen edat per votar, és clar: volen una acció real per fer front a l’emergència planetària i volen que Europa marqui el camí.”

Enfront d’aquests desafiaments, els ciutadans europeus demanen una acció urgent. El 95% dels europeus pensa que la protecció del medi ambient és una prioritat i el 72% demana més acció a nivell de la UE en matèria de política mediambiental. El missatge dels votants europeus, i en particular dels joves, fins i tot d’aquells que encara no tenen edat per votar, és clar: volen una acció real per fer front a l’emergència planetària i volen que Europa marqui el camí.

Descarbonitzar

En temps rècord -només 11 dies després d’assumir les seves funcions- la Comissió presidida per Úrsula von der Leyen ha proposat una estratègia radicalment innovadora: el Pacte Verd Europeu. Aquest pacte és un marc innovador per aconseguir un tipus de creixement diferent. Per primera vegada en la història d’Europa, la prioritat número u de futur és la sostenibilitat competitiva. Es tracta de descarbonitzar Europa per ser el primer continent del món que aconseguixi la neutralitat climàtica, adaptant totes les polítiques a aquest objectiu de desenvolupament sostenible integrador des del punt de vista ecològic, econòmic i social.

Els líders de la UE han acollit el pla de la Comissió favorablement, i ho van aprovar d’immediat a la darrera cimera europea. Aquest ràpid reconeixement és el reflex de la consciència creixent que ha arribat el moment de dissenyar polítiques diferents, i sobretot que cal actuar sense dilació.

El Pacte Verd és la resposta d’Europa no només a aquests reptes climàtics i mediambientals, sinó també als reptes socials que aquests comporten. És una estratègia de creixement que situa la justícia i l’equitat al centre, a través de la iniciativa d’un Fons de Transició Justa que permeti aglutinar a tots els sectors de l’economia i a tots els actors socials a favor d’un Pacte per i per a les persones, per a la prosperitat i per al planeta.

És evident que les diferents mesures i iniciatives per fer possible la transició esmentada s'aniran desenvolupant al llarg dels propers anys. Alguns dels seus components, malgrat això, es posaran en marxa durant els propers mesos. En el transcurs dels propers dotze mesos s'adoptaran la proposta per a un Fons de Transició Justa, el Pla d'Inversió per a una Europa Sostenible, la proposta per a una Llei Climàtica Europea, i l'Estratègia "Farm to Fork" ("de la granja a la taula"), per aconseguir un sistema alimentari sostenible en tots els seus nivells.

Àmbits d'actuació

Voldria subratllar uns altres tres elements que seran especialment importants en l'àmbit ambiental.

La nova Estratègia de Biodiversitat de la UE pel 2030 s'aprovarà en els primers 100 dies de la Comissió Von der Leyen en el primer trimestre del proper any, traçant la posició de la UE per a la COP15 del CDB a Kunming, Xina, a l'octubre. Aquesta estratègia persegueix protegir, restaurar, estendre la biodiversitat a altres polítiques. L'objectiu és presentar reptes mundials per protegir la biodiversitat, així com compromisos per abordar les principals causes de la pèrdua de biodiversitat recolzats per objectius quantificables i mesurables, amb compromisos nacionals, un mecanisme eficaç de verificació i un finançament suficient.

"El Pacte Verd és la resposta d'Europa no només a aquests reptes climàtics i mediambientals, sinó també als reptes socials que aquests comporten."

El nou Pla d'Acció d'Economia Circular vindrà una mica després, acompanyant l'Estratègia Industrial de la UE. El Pla es centrarà en la construcció, els tèxtils, l'electrònica i els plàstics. L'objectiu és transformar aquests sectors intensius en sistemes veritablement circulars.

Ser circular no és només reciclar, sinó sobretot evitar el residu, començant pel disseny dels productes per facilitar la seva reutilització i el reciclatge. Això ens permetrà també reduir les emissions i contaminar menys. La nostra nova estratègia inclourà especialment

l'eco disseny i l'empremta ecològica dels productes, fomentant la sostenibilitat i la durabilitat. També donarà més poder als consumidors assegurant que tinguin informació fiable i verificable. L'objectiu ha de ser aconseguir que tots els productes que es posin al mercat siguin circulars.

El tercer element ambiental del Pacte Verd és l'objectiu de contaminació zero per a un medi ambient lliure de tòxics, que ha de proporcionar un conjunt de mesures per prevenir i curar la contaminació millorant la qualitat de l'aigua, de l'aire que respirem, reduint les emissions industrials i promovent un sector químic sostenible. Es proposa complir una ambició central al cor del Pacte: “Do not Harm” (“no causar danys”).

Ambició ambiental

A la Comissió Europea, la nostra ambició ambiental no havia estat mai tan alta. Malgrat això, aquesta agenda no la podem complir únicament pel nostre compte. L'objectiu d'aquest acord és realitzar aquella transició econòmica, ecològica i social amb èxit. Aconseguir un canvi d'aquesta naturalesa, requereix mobilitzar i comptar amb una àmplia participació i el suport de la societat civil, els governs i els ciutadans de tota la Unió, a través d'un Pacte pel Clima que mobilitzi a tothom entorn d'aquell gran objectiu compartit.

En definitiva el Pacte Verd Europeu és una necessitat per a la sostenibilitat i un nou marc per associar els ciutadans, sobretot als més joves, amb el projecte europeu. Però és també una gran oportunitat per a Europa, que podrà desenvolupar una estratègia de creixement, de competitivitat, de reducció de costos i d'eficiència que pot i ha de fer-nos líders en els estàndards mediambientals i en les noves tecnologies verdes. Convé així mateix ressaltar la importantíssima dimensió social: la transició ha de ser justa. Això vol dir que caldrà posar en marxa els recursos materials i financers, les mesures de formació i d'acompanyament que permetin que els sectors productius puguin adaptar-se a aquest gran desafiament. Sense resoldre aquestes qüestions socials no podran assolir-se cap dels altres objectius.
